

Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategia – Euroopan liikenne tulevaisuuden raiteelle

Ympäristövaliokunta 23.2.2021 Kristiina Pietikäinen

Visio: Liikkuvuuden viherryttäminen, digitalisointi ja liikennejärjestelmän kriisinsietokyvyn parantaminen sekä osallisuus

Tavoitteet vuoteen 2030 mennessä mm:

- Euroopan teillä liikkuu vähintään 30 miljoonaa päästötöntä ajoneuvoa
- 100 eurooppalaista kaupunkia on ilmastoneutraaleja
- suurnopeusrautatieliikenne kaksinkertaistuu
- alle 500 kilometrin aikataulunmukaisen joukkoliikenteen olisi oltava EU:ssa hiilineutraalia

Tavoitteet vuoteen 2050 mennessä mm:

- Lähes kaikki henkilö-, paketti- ja linja-autot sekä uudet raskaat hyötyajoneuvot ovat päästöttömiä
- Rautateiden tavaraliikenne kaksinkertaistuu
- Suurnopeusrautatieliikenne kolminkertaistuu
- Multimodaalinen Euroopan laajuinen liikenneverkko (TEN-T), joka on varusteltu kestävää ja älykästä liikennettä varten nopeilla tietoliikenneyhteyksillä, on käytössä.

Strategian lippulaivahankkeita

- **Kaikista liikennemuodoista kestävämpiä:** mm. päästöttömät ajoneuvot, uusiutuvat ja vähähiiliset polttoaineet sekä näiden käyttöön liittyvän infran edistäminen, päästöttömät lentoasemat ja satamat
- **Kestävien vaihtoehtojen saatavuuden parantaminen:** Kaupunkien välisen liikenteen ja kaupunkiliikenteen kestävyys ja terveellisyys lisääminen sekä rahtiliikenteen viherryttäminen
- **Kannustimet päästöttömään liikkuvuuteen siirtymiseksi:** Oikeat kannustimet ohjaamaan siirtymistä päästöttömään liikkuvuuteen
- **Älykäs liikkuvuus:** Automatisoidun ja verkottuneen multimodaaliliikenteen toteuttaminen, Innovoinnin, datan ja tekoälyn hyödyntäminen,
- **Yhtenäinen eurooppalainen liikennealue:** sisämarkkinat, reilu ja oikeudenmukainen liikkuvuus, liikenne- ja kyberturvallisuus

Aloitteita mm:

- Henkilö- ja pakettiautojen hiilidioksidipäästönormien tarkistaminen
- Vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuridirektiivin tarkistus (sitovammat tavoitteet rakentamiselle)
- Päästökauppa ja esim. infran käyttömaksut
- Euroopan rautateiden teemavuosi
- Kuljetusten siirtäminen rauta- ja vesiteille, intermodaalien kuljetusten lisääminen ja multimodaalinen logistiikka
- Rajat ylittävien matkojen matkalippujen ostamisen helpottaminen
- ITS-direktiivin uudistaminen
- Rautatieautomaatio (ERMTS)
- Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan loppuunsaattaminen ja täytöntöönpano
- Liikkuvuuden data-avaruuden luominen
- TEN-T –suuntaviivat
- Matkustajien oikeuksien tarkastelu

E-kirjeen kantoja:

- Suomi tukee strategian tavoitetta varmistaa, että liikennesektori omalta osaltaan tukee EU:n ilmasto-tavoitteiden – ilmastoneutraalius 2050 mennessä ja päästöjen vähentäminen vähintään 55%:lla 2030 mennessä – saavuttamista
- Suomen pitää keskeisinä liikenteen päästöjen vähentämiseen tähtääviä keinoja kuten liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden ja käyttövoimien edistäminen, hiilidioksidipäästöjen raja-arvojen kiristäminen, uusiutuvien lentopolttoaineiden käyttöä edistävät kunnianhimoiset toimenpiteet, vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelua koskevan infrastruktuurin kehittäminen, lentoliikenteen päästökaupan tehostaminen
- Suomi ei pidä kannatettavana tieliikenteen sisällyttämistä yleiseen päästökauppaan, koska se ei todennäköisesti johtaisi tieliikenteessä tarvittaviin päästövähennyksiin ja saattaisi haitata lyhyellä aikavälillä päästökaupan toimintaa. Mikäli tieliikenteen päästökauppa otettaisiin käyttöön, se tulisi luoda omaksi erilliseksi järjestelmäksi ja kohdentaa polttoaineenjalostajille tai jakelijoille. Vaihtoehtoisesti Suomi voi tukea tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen kattavan erillisen päästökaupan selvittämistä.
- Suomi vaikuttaa merenkulun päästökaupan valmisteluun siten, että komission ehdotus vähentäisi tehokkaasti päästöjä sekä sisältäisi elementtejä, joilla pidetään huoli kilpailukyvyistä ja huomioidaan talvimerenkulun erityisolosuhteet.
- Suomi pitää tärkeänä, että EU vaikuttaa tehokkaasti siihen, että Kansainvälinen merenkulkujärjestö (International Maritime Organization, IMO) sopisi mahdollisimman pian unionin alustavan kasvihuonekaasupäästöstrategian tavoitteiden kanssa linjassa olevien ja mahdollisimman kunnianhimoisten päästövähennyskeinojen käyttöönotosta

E-kirjeen kantoja:

- Suomi pitää tärkeänä ohjata kehitystä niin, että **digitaaliset palvelut tukevat EU:n ilmastotavoitteita** sekä kestäväää liikkumista.
- Suomi korostaa määrätietoisia toimia **liikenteen alan muuttamiseksi aidosti multimodaaliseksi kestävien ja älykkäiden liikkuvuuspalvelujen järjestelmäksi** (multimodaaliset matkaketjut, MaaS, maksu- ja lippujärjestelmät)
- Suomi kannattaa komission tavoitetta **tehostaa liikenteen kapasiteetinkäyttöä**, jotta voidaan aikaansaada aidosti älykäs liikennejärjestelmä, joka ehkäisee kapasiteettipulaa ja vähentää hiilidioksidipäästöjä.
- Suomi **tukee rautateiden rahtikuljetusten osuuden nostamista EU:ssa**. Kuljetettavan tavaramäärän siirtämisessä maanteiltä raide- tai sisävesikuljetuksiin tulee kuitenkin ottaa huomioon kansallisen väyläverkon kapasiteetti sekä tarvittavan infrastruktuurin varmistaminen tavaroiden lastaamiseen kuljetusmuodosta toiseen ja varastointiin.
- Suomi korostaa digitalisaation avulla saavutettavia ilmastohyötyjä sekä **kuljetusketjujen toimivuutta, tehokkuutta, toimintavarmuutta ja turvallisuutta**.
- Suomi tukee **datan saatavuuden, hyödyntämisen ja yhteentoimivuuden lisäämistä yli sektorirajojen**. Suomi pitää tärkeänä **yhteisen eurooppalaisen liikkuvuuden data-avaruuden kehittämistä** ja katsoo, että datan saatavuutta, liikkuvuutta ja yhteentoimivuutta tulisi lisätä eri liikennemuotojen välillä.
- Suomi tukee tiedonannon linjauksia liikenne- ja kyberturvallisuudesta.